

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Yhteysviranomainen

Lapin ympäristökeskus
PL 8060 (Hallituskatu 5)
96101 Rovaniemi

Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on ylitarkastaja Heli Rissanen (puh. 016 – 329 4111, sähköposti: heli.rissanen@ymparisto.fi).

YVA-menettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-menettelyä on tässä hankkeessa sovellettu YVA-asetuksen (268/1999) 6 §:n mukaisen hankeluettelon useiden kohtien perusteella. Nämä kohdat ovat: 4 b ja c (terästehtaat, pasutuslaitokset), 9 f (meriväylät, satamat, lastaus- ja purkulaiturit yli 1350 tonnin aluksille) sekä 11 a (ongelmajätteiden käsittelylaitos; koskee metallipölyjen kierrätyslaitosta). Lisäksi menettelyssä on arvioitu myös muiden suunniteltujen osahankkeiden ympäristövaikutukset, vaikka ne eivät yksittäisinä hankkeina ylittäisi YVA-asetuksen hankeluettelossa annettuja kokoluokkarajoja. Näillä osahankkeilla on kuitenkin olennaista merkitystä hankkeiden yhteisvaikutusten kannalta. Nämä osahankkeet ovat lämmityskapasiteetin lisärakentaminen, terässulaton uusien kiviainestuotteiden valmistaminen ja rikkipölyn talteenotto.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle alueelliselle ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullessaan suoritamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava.

Hankkeesta vastaava arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kokoaa arvioinnin tulokset arviointiselostukseen. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja muiden kannanotot hankkeesta vastaavalle sekä hanketta käsitteleville viranomaisille.

Hanke, sen tarkoitus ja sijainti sekä esitetyt vaihtoehdot

Outokumpu Stainless Oy ja Outokumpu Chrome Oy suunnittelevat Tornion tehtaiden eräiden toimintojen laajentamista. Laajennukset koskisivat teräksen tuotantokapasiteetin lisäämistä 1,7 miljoonasta tonnista vuodessa 2,0 miljoonaan tonniin vuodessa, metallipölyjen kierrätyslaitoksen rakentamista, lämmityskapasiteetin lisärakentamista, satamatoimintojen laajentamista, metallisakkojen pasutuslaitoksen ja rikkihappotehtaan rakentamista sekä terässulattokuonien tuotteistamista kiviainestuotteiksi.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Hankkeiden tarkoituksena on vastata ruostumattoman teräksen lisääntyneeseen kysyntään maailmalla tuotantoa lisäämällä, varmistaa metallien talteenotto kierrätyskelpoisista materiaaleista, vähentää kaatopaikoille sijoitettavien prosessijätteiden määrää ja kehittää uusia kiviainestuotteita teräksenvalmistusprosessia muuttamalla. Tehtaiden tuotannon lisääntyessä prosessihöyryn ja kaukolämmön tarve kasvaa, minkä takia tehtaille rakennettaisiin lisää lämmityskapasiteettia.

Arvioitavat osahankkeet:

Osahanke 1 Metallipölyjen kierrätyslaitoksen rakentaminen

Vaihtoehto PK1: 97 000 tonnia metallipölyjä vuodessa käsittelevä RED-SMELT-tyyppinen pölysulattoprosessi

Vaihtoehto PK2: 160 000 tonnia metallipölyjä vuodessa käsittelevä REDSMELT-tyyppinen pölusulattoprosessi

Osahanke 2 Tornion tehtaiden kapasiteetin nostaminen 2 miljoonaan tonniin vuodessa teräsaihioita sekä kuuma- ja kylmävalssattuja tuotteita

Osahanke 3 Lämmityskapasiteetin lisärakentaminen

Vaihtoehto LK1: raskasta polttoöljyä käyttävä höyrykattilalaitos, teho noin 80 MW_{pa} (MW_{pa} = polttoaineteho)

Vaihtoehto LK2: turvetta/biopolttoainetta käyttävä noin 120 MW_{pa} voimalaitos, jolla tuotettaisiin prosessihöyryn ja kaukolämmön lisäksi sähköä

Sijaintivaihtoehtoina:

Vaihtoehto LK3: rakennettavan lämmityskapasiteetin sijoittaminen tehdasalueella nykyisen lämpökeskuksen läheisyyteen

Vaihtoehto LK4: rakennettavan lämmityskapasiteetin sijoittaminen tehdasalueella Sahalahden seudulle

Osahanke 4 Satamatoimintojen laajentaminen: Röyttän sataman syventäminen ruop-
paamalla ja liityntävyölän rakentaminen nykyiseltä laivaväylältä uudelle ra-
kennettavalle laiturille tehtaan edustalla sekä imuruoppauslietteen laskeu-
tusaltaan rakentaminen

Vaihtoehto SA1: imuruoppausmassoille rakennettavan altaan sijoittaminen Liuhanlahden edustalle sataman itäpuolelle

Vaihtoehto SA2: imuruoppausmassoille rakennettavan altaan sijoittaminen tehdasalueen koillispuolelle

Osahanke 5 Metallisakkojen pasutuslaitoksen ja rikkihappotehtaan rakentaminen

Osahanke 6 Terässlatoon uusien kiviainestuotteiden valmistaminen

Laajennukset koskevat mahdollisesti myös muutoksia ferrokromitehtaalla. Ferrokromitehtaan kolmannen uunin rakentaminen ja kapasiteetin kaksinkertaistaminen on käsitelty

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

jo edellisessä Tornion tehtaiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Suunnitelmat eivät näiltä osin ole muuttuneet, joten näitä laajennuksia ei käsitellä tämän YVA-menettelyn yhteydessä omana osahankkeenaan. Ferrokromitehtaan laajennukset otetaan kuitenkin tässäkin menettelyssä huomioon kokonaisympäristökuormitusta arvioitaessa.

Ennen YVA-menettelyä on Outokumpu Stainless Oy selvittänyt pölynkierrätyslaitokselle vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja Röyttän teollisuusalueella. Alueista luovuttiin liian pieninä. Lisäksi maaperätutkimuksien mukaan perustamisolosuhteet olivat huonot verrattuna jäljelle jääneeseen sijoituspaikkavaihtoehtoon. Myös liikenneyhteyksien ja liikenneturvallisuuden kannalta muut vaihtoehdot olivat huonompia. Yksi pölynkierrätyslaitoksen sijoituspaikkavaihtoehdoista haluttiin mieluummin varata lämpövoimalalle, koska sillä ei ollut mitään etuja valittuun sijoituspaikkaan nähden.

Imuruoppausmassojen laskeutusaltaan osalta YVA-ohjelmavaiheessa oli mukana kolmas vaihtoehto SA3, joka olisi sijainnut tehdasalueen länsipuolella Puotikarissa. Tämän sijoituspaikan pinta-ala on sittemmin todettu niin pieneksi, ettei riittävää tilavuutta altaalle olisi mahdollista saada. Tästä syystä tämä vaihtoehto on jätetty pois tarkasteluista.

Lämmityskapasiteetin lisärakentamisen osalta on YVA-ohjelmavaiheessa esitetty voimailaitokselle 50 % turve ja 50 % hake –vaihtoehto. Biopolttoaineiden saatavuussyistä tämän vaihtoehdon polttoainesuhteet on YVA-tarkasteluissa muutettu turve 70 % ja biopolttoaineet 30 %.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Jos hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset saattavat olla merkittäviä ja siihen tämän vuoksi sovelletaan arviointimenettelyä, ei viranomainen saa YVA-lain 13 §:n mukaan myöntää YVA-lain soveltamisalaan kuuluvan hankkeen toteuttamiselle lupaa tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu lausunto on otettu huomioon. Kun hankkeen ympäristövaikutukset ylittävät valtion rajat, on hanketta koskevista päätöksistä tiedotettava myös vaikutusten kohteen olevaa valtiota.

Tässä hankkeessa tarvittavia lupia ja päätöksiä ovat ainakin seuraavassa esitetyt.

Tehtaiden laajentamiselle, metallipölyn kierrätyslaitokselle, lämmityskapasiteetin lisä-
kentämiseksi sekä metallisakkojen pasutuslaitokselle ja rikkihapon valmistukselle on ha-
ettava ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa, kuten myös mahdollisille uusille
jätteiden loppusijoituspaikoille. Ympäristölupaviranomainen on Pohjois-Suomen ympä-
ristölupavirasto. Ympäristölupamenettelyssä ei Tornion tehtaiden tapauksessa käsitellä
vesiasioita, sillä niiden suhteen toimivaltainen viranomainen on suomalais-ruotsalainen
rajajokikomissio. Rajajokikomissio toimii lupaviranomaisena myös sataman laajentami-
seen tarvittavissa luvissa.

Uudisrakennuksille on haettava maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakennuslupa. Myös muun tyyppisiä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia lupia tai päätöksiä voi olla tarpeen. Nämä tarpeet on selvitettävä kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta.

.....

LAP-2004-R-2-53

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

suus osallistua arviointimenettelyyn. Tätä tarkoitusta varten on Lapin ympäristökeskus, YVA-lain 14.3 §:n mukaisesti, toimittanut sekä arviointiohjelman että arviointiselostuksen ympäristöministeriölle Ruotsin valtiolle ilmoittamista varten. Ruotsin valtion puolelta tapahtuvan kuulemisen ja osallistumisen järjestää ja koordinoi Naturvårdsverket. Hankkeesta vastaavan sekä Suomen ja Ruotsin viranomaisten kesken sovittiin arviointiohjelmavaiheessa, että Torniossa järjestetty tiedotustilaisuus palvelee riittävällä tavalla myös Ruotsin kansalaisten tiedonsaantia hankkeesta virallisen tiedottamisen lisäksi. Myös arviointiselostuksesta järjestetty tiedotustilaisuus oli tarkoitettu palvelemaan sekä Suomen että Ruotsin viranomaisten ja kansalaisten tiedonsaantia.

Lapin ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa arviointiselostuksesta Tornion ja Kemlin kaupunginhallituksilta sekä Kemlinmaan kunnanhallitukselta. Lisäksi ympäristökeskus on varannut liitteessä 1 esitetyille viranomaisille ja muille tahoille mahdollisuuden lausua arviointiselostuksesta.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta on annettu lausuntoja yhteensä kahdeksan kappaletta, joista yksi on Naturvårdsverketin lausunto ja se pitää sisällään Naturvårdsverketin omat kannanotot sekä koosteen viiden muun ruotsalaisen viranomaistahon tai yhteisön lausunnosta. Lisäksi on esitetty kolme kirjallista mielipidettä tai kannanottoa. Lausuntojen antajat ja kannanottojen esittäjät on esitetty liitteessä 2. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä on 16.5.2005 lähetetty hankkeesta vastaavalle lukuun ottamatta ruotsalaisten lausuntoja. Kopia Naturvårdsverketin lausunnosta liitteineen toimitetaan hankkeesta vastaavalle tämän lausunnon liitteenä.

Puuluodon kylätoimikunnan kokousmuistioissa todetaan, että melumittauksia on suoritettu liian vähän ja niitä ei ole tehty tarpeeksi kylän asutulla alueella. Kylätoimikunta esittää, että melumittauksia tehdään lisää kylän eri alueilla. Myös Kromitien liikenteestä aiheutuva melu asutulla alueella tulisi mitata. Melumittauksissa olisi otettava huomioon sääolot sekä tehtaiden tuotannon on oltava "täyskäynnissä". Melumittauksia olisi tehtävä tulevaisuudessa myös seurantamittauksina ja yhtiön tulisi pyrkiä alentamaan nykyistä melutasoa sekä ottaa huomioon melu tulevaisuudessa laajennuksissa ennakoon. Yhtiön aiheuttama melu häiritsee ajoittain ja yksityisissä melumittauksissa alakylällä on kylätoimikunnan mukaan todettu huomattavasti suurempia meluarvoja kuin konsulttiselvityksissä on tuotu esille. Lisäksi nykyisen liikenteen aiheuttama melu ja tärinä häiritsevät varsinkin tien läheisyydessä asuvia ja aiheuttaa vaurioita rakennuksille.

Imuruoppausallasvaihtoehdosta SA2 kylätoimikunta toteaa, että sen aiheuttamat haitat tulevat olemaan suuria, ellei Niemenjuovaa pidetä ojituksella auki sekä avata Puuluodon juovan yhteyttä merelle sekä Niemenjuovan yhteyttä Tornionjokeen.

Uuden tieyhteyden rakentamisessa tulee kylätoimikunnan mukaan huomioida Puu-
luodon- ja Niemenjuovien auki pysyminen, rakennettavan satamatien ja rautatien turval-
linen risteäminen eritasoristeyksenä, parempi paikka risteykselle on lähempänä yhtiötä
Välipankin eli nykyisen tasoristeyksen kohdalla. Tasoristeys tulisi muuttaa eritasoriste-
ykseksi.

.....

LAP-2004-R-2-53

Lisäksi Puuluodon kylätoimikunta toteaa muistiossaan, että Kromitien liikenne tulee kasvamaan paljon enemmän kuin YVA-selostuksessa on tuotu esiin johtuen kromirikasteen kuljetusten siirtymisestä rautatiekuljetuksista maantiekuljetuksiin, kuonakuljetuksista ja imuruoppausaltaiden rakentamiseen liittyvistä maa-aineskuljetuksista. Liikenteen aiheuttama melu ja vaaratilanteet lisääntyvät Kromitiellä vielä parin kolmen vuoden ajan ennen kuin uusi tieyhteys on rakennettu.

Kylätoimikunnan muistioissa tuodaan vielä esiin, että pölyäminen koetaan edelleen ajoittain häiritseväksi varsinkin alakylällä.

Henkilö A:n ja Puuluodon kylätoimikunnan muistutuskirjelmässä korostetaan kromirikastekuljetusten siirtymistä rautatiekuljetuksista maantiekuljetuksiksi. Tämän muutoksen arviointi on jätetty tehdyssä ympäristövaikutusten arvioinnissa liian vähälle. Meluhaittojen, tärinän ja pölyämisen esitetään käyvän kohtuuttomiksi tien välittömässä läheisyydessä asuville. Myös onnettomuuksien pelätään lisääntyvän. Rautatieyhteyttä tulisi käyttää, että lisääntyvän raskaan tieliikenteen aiheuttamilta rasitteilta välttyttäisiin. Lisäksi vaaditaan, että liikennereitin varrella asuvien ihmisten kunnollisista asumismukavuuksista huolehditaan.

Henkilö B toteaa, että tehtaiden ympäristöhaitat lisääntyvät tehtaiden laajentuessa. Erityisesti vesistön typpikuormitus on lisääntynyt. Henkilö B:n mukaan tämä edistää mm. runkopolyypin kasvua kiinteisiin pyydyksiin normaalilämpöisenä kesänä. Kasvusto alkaa noin kolme viikkoa aikaisemmin kuin aiemmin. Tämä näkyy erityisesti Pöllän, Etukarin ja Ylikrunnin kalastuspaikoilla. Elokuun alussa ilmenevä karva aiheuttaa ylimääräisen pyydysten vaihtotyön. Henkilö B:n mukaan tehtaiden päästöjen ja ruoppausten aiheuttamat pysyvät ja tilapäiset haitat elinkeinolle tulee asianmukaisesti korvata.

Tornion kaupungin ympäristö- ja pelastuslautakunnan lausunnossa todetaan ympäristövaikutusten arvioinnin olevan laadultaan ja kattavuudeltaan hyvä. Lautakunnan mukaan hankkeita toteutettaessa ja niitä koskeissa lupakäsittelyissä on otettava huomioon seuraavat seikat:

- On selvitetävä, miten hankkeisiin liittyviä typen oksidien päästöjä saadaan vähennettyä YVA:ssa esitetystä. Tämä on tarpeen, koska typpilaskeuma Tornion seudulla voi ylittää metsämaiden ja herkkien vesistöjen kriittiset kuormitusarvot ja tehtaiden toimintoihin liittyen tehtaiden lähiseudulla on odotettavissa merkityksellisen korkeita NOx-pitoisuuksia ilmassa, mm. ajatellen mahdollisia kasvillisuusvaikutuksia lähinnä Tornion tehtaita sijaitsevilla luonnonsuojelullisesti merkityksellisillä alueilla.
- Hankkeista aiheutuvien rikkidioksidipäästöjen on oltava mahdollisimman vähäiset, koska kriittisen kuormituksen ylittävää rikkilaskeumaa tulisi YVA:n mukaan esiintymään
- Riukkajängän kaatopaikalla ei toistaiseksi ole ongelmajätteiden kaatopaikkaa, vaikka YVA-selostuksessa mainitaan, että öljytuhka toimitetaan kaupungin kaatopaikalle.
- Nitraattipäästöjä mereen on pyrittävä vähentämään YVA:ssa esitetystä, mm. siksi, että jo nyt näkyy Tornion tehtaiden jätevesipäästöjen rehevöittävä vaikutus tehtaiden lähialueilla ja lisääntyvillä päästöillä voi olla rehevöitymistä lisäävä vaikutus huolimatta siitä, että Perämeri on tällä hetkellä rehevöitymisen suhteen fosforirajoitteinen vesistö.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

- Metallipäästöt mereen on oltava mahdollisimman vähäiset, koska jätevesipäästöistä johtuvaa metallien kertymistä on jo entuudestaan tehtaiden lähialueiden vesieliöstös-sä.
- Satamassa ruopattavat tributyyliinalla saastuneet massat on sijoitettava erilleen ve-sistöstä.
- Käytettävien kemikaalien ja niiden käyttöön liittyvien menetelmien osalta toimin-nanharjoittajan on tarkasteltava kemikaalilain valintavelvollisuuden perusteella, onko käytettävät kemikaalit ja menetelmät valittu niin, että aiheutuu mahdollisimman vä-hän ympäristön pilaantumisen vaaraa tai muuta vaaraa.
- YVA:ssa mainittua Koivuluodonjuovan eli Niemenjuovan aluetta voidaan pitää luonnonsuojelullisesti merkittävänä. Se on huono vaihtoehto laskeutusaltaan sijoitus-paikaksi.

Kemin kaupunginhallitus esittää lausuntonaan, että YVA-selostuksen voidaan kokonai-suutena katsoa täyttävän tehtävänsä hankkeen tiedonsaannin osalta, sillä siinä on laajalti arvioitu hankkeen eri osa-alueiden ympäristövaikutukset. Hanke on kaupunginhallituksen lausunnon mukaan ympäristönsuojelullisesti kannatettava erityisesti jätteiden ja ongel-majätteiden vähentämiseen ja jätteiden hyötykäytön lisäämiseen tähtäävien toimintojen ansiosta.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyy olennaisena osana ehdotus hankkeen vaikutusten seurannaksi. Kemin kaupunginhallitus korostaa, että seurantaohjelmaa laadi-taessa tulee olla riittävässä yhteydessä Kemi-Tornio –alueen ympäristöviranomaisiin, joilla on paljon tietoa tehtaiden ympäristövaikutuksista.

Röyttän sataman syventäminen on kannatettava ja tarpeellinen hanke, sillä elinkeinoelä-män tarvitsemat vesikuljetukset tulee turvata kaikissa olosuhteissa tulevaisuudessa.

Nollavaihtoehto olisi yhtiön jätehuollon kannalta epäedullinen eikä toteuttaisi jätteiden hyötykäytön päämääriä. Jos metallipölyn kierrätyslaitosta ei rakenneta, johtaa tämä sii-hen, että osa metallipölystä joudutaan loppusijoittamaan ongelmajätteenä.

Eräiltä osin olisi YVA-selostuksessa kaivannut yksityiskohtaisempaa selvitystä ja/tai ar-viota yksittäisten kohteiden, esim. murskeiden varastokasojen sekä näiden lastauksen ai-heuttamasta pölyämisestä. Tätä tietoa olisi voinut käyttää edelleen hyödyksi suunnitelta-essa pölyämisen vähentämistä näissä kohteissa.

Kokonaisuutena YVA-selostus ja sen erillisraportit antavat konsernitasolla riittävästi tie-toa Tornion tehtaiden aiheuttamasta ympäristökuormituksesta, joiden perusteella ympä-ristövaikutukset ovat hyvin hahmotettavissa.

Keminmaan kunnanhallituksen lausunnossa pidetään tehtaiden tuotannon ja ympäris-tönsuojelun lisäämiseen investoimista myönteisenä. Lausunnossa toivotaan, että tulevilla lupaprosesseissa kiinnitettäisiin huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Selvityksen mukaan maantiekuljetukset tulevat merkittävästi lisääntymään, mitä lisää entisestään kromirikastekuljetusten siirtyminen rautatiekuljetuksista maantiekuljetuk-siin. Liikenneturvallisuuden ja ympäristönsuojelun kannalta voidaan rautatiekuljetuk-

!!

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

sia pitää kokonaisuutena parempana ratkaisuna, minkä kunnanhallitus toivoo vaikuttavan päätöksenteossa tulevaisuudessa.

- Kaikkien osahankkeiden toteutuessa kromipäästöt ilmaan tulevat lisääntymään. Tästä osa on kuudenarvoista kromia, joka on ihmiselle vaarallinen muoto. Kunnanhallitus haluaa kiinnittää huomiota siihen tiedon puutteeseen, joka kyseisen kromin hape-
tusasteen esiintymisestä alueella vallitsee. Tuleviin terästehtaan ympäristölupiin tu-
lisikin sisällyttää velvollisuus tutkia kromin ja erityisesti Cr^{6+} :n esiintyminen maape-
rässä ja ravinnossa.
- Kadmium- ja elohopeapäästöjen ympäristövaikutusten tutkimiseen tulisi kiinnittää
nykyistä enemmän huomiota, sillä nämä päästöt lisääntyvät osahankkeiden toteutues-
sa ja varsinkin elohopean osalta tehdas tulisi olemaan yksi merkittävimmistä päästö-
lähteistä Suomessa.
- YVA-selostuksessa terveysvaikutusten arvio on liian kapea-alainen ja vailla riittävää
ulkopuolista tarkastelua. Olisi suotavaa, että Tornion tehtaiden terveysvaikutukset
ympäristössä tutkittaisiin niin, että ympäristölupahakemuksen liitteinä olisi puolueet-
tomien tutkimuslaitosten arviot laitoksen terveysvaikutuksista.

Lapin liitto toteaa kiinnittäneensä arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa huomiot hankkeiden aluetalouteen, yhdyskuntarakenteeseen ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten esittämiseen. Lapin liiton mukaan YVA-selostuksessa on vaikutustarkastelujen näkökulmaa laajennettu riittävästi hankekokonaisuuden alueellisen merkityksen havainnollistamiseksi. Selostuksessa on lisäksi erittäin hyvin esitetty hankkeeseen sisältyvät rakennustarpeet ja –tapa sekä niiden sijoittaminen olemassa olevaan ympäristöön ja maisemaan.

Länsi-Lapin seutukaavaa koskevassa tarkastelussa on jäänyt huomiotta tehdasalueelle osoitettu tuulivoimalan aluevaraus. Sitä ei myöskään ole osoitettu asemakaavassa ja aluevaraus tulee kumoutumaan, mikäli Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava saa lain voiman.

Tornion tehtaiden laajentamisella on Lapin liiton mukaan erittäin suuri myönteinen merkitys Tornion seudun ja koko Lapin kehitykselle. Laajennushankkeiden haitallisia vaikutuksia ei voida kokonaan estää, mutta haittojen lieventämisen ja seurannan järjestämisen suunnittelun tulisi olla toteuttamisen ohella tapahtuvaa jatkuvaa toimintaa.

Lapin liitto pitää Tornion tehtaiden laajentamisen YVA-selostusta kattavasti ja selkeästi laadittuna.

Suomen ympäristökeskus (SYKE) pitää tehtyä arviointia hyvänä ja kattavana mainiten seuraavat seikat:

- vaihtoehtojen täsmentäminen on selkeyttänyt arviointia
- hankkeiden aiheuttamat merkittävimmät ympäristövaikutukset on käsitelty perusteellisesti ja kattavasti sekä osahankkeiden että niiden yhteisvaikutusten osalta
- vaihtoehtojen vertailu on toteutettu selkeästi ja havainnollisesti
- vaikutusalueen rajausta on perusteltu, kuten myös käytetyt oletukset ja mittausmenetelmät
- hankkeen merkittävimpiin vaikutuksiin kuuluvien meluhaittojen vaikutusalue on selvitetty hyvin

|||||

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

- suunnitelma hankkeen aiheuttamien haittojen ehkäisyksi on tehty varsin kattavasti. Mahdollisuudet ympäristövaikutusten vähentämiseksi on tunnistettu ja YVA-selostuksessa on esitetty keinoja haitallisten vaikutusten hillitsemiseksi.

Meluntorjunnan osalta SYKE toteaa, että arviointiselostuksessa ei ole esitetty muuta kuin joitakin rakenteellisia keinoja melun torjumiseksi. Lausunnossa todetaan hankkeesta vastaavan selvittävän vielä kustannustehokkaita keinoja mahdollisten meluhaittojen vähentämiseksi ja toteuttavan niitä, kun osahankkeiden todelliset meluvaikutukset ja –haitat on mitattu hankkeiden valmistumisen jälkeen.

Sataman syventämiseen liittyen SYKE muistuttaa, että lupamenettelyn yhteydessä imurooppausmassojen läjitysaltaasta johdettavien vesien laatu on selvítettävä. Niiden johtamista ja tarkkailua koskevat haitallisten aineiden direktiivi 76/464/ETY ja Valtioneuvoston päätös eräiden ympäristölle tai terveydelle vaarallisten aineiden johtamisesta vesiin (363/1994). Luvassa on annettava vesien haitta-aineille raja-arvot. Altaan suotovesien laadun selvittämistä ja tarkkailua ei ole huomioitu ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa. Ruopattavien sedimenttien laatua on selvitetty arviointiselostuksessa. SYKE huomauttaa, että haitta-aineiden selvittämisessä tulee ottaa huomioon Sedimenttien ruopaus- ja läjitysohje (Ympäristöopas 117/2004). Ohjeen edellyttämät lisäselvitykset tulee tehdä ennen lupamenettelyä.

SYKE myös toteaa, että sekakuonan tuotteistaminen ei poista kuonapohjaisten kiviaines-
ten lainsäädäntöön perustuvaa jäteluonnetta ja niiden hyötykäytölle rakentamiskohteissa
on edelleen haettava ympäristölupa. Lupamenettelyjä varten prosessissa muodostuvien
kivituotteiden laatu, ominaisuudet ja ympäristövaikutukset on oltava selvillä.

Yhteenvedona SYKE toteaa, että SYKEN ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antama lausunto on otettu huomioon arvioinnissa. SYKE pitää Outokumpu Stainless Oy:n Tornion tehtaiden eräiden toimintojen laajentamista koskevaa ympäristövaikutusten arviointiselostusta perusteellisena, selkeänä ja havainnollisena.

Tiehallinnon Lapin tiepiiri toteaa lausunnossaan, että Röyttän liikenteellisten ongelmien ratkaisemiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin. Röyttän satamaan ja terästehtaalle johtavan maantien parantaminen kuuluu Tiehallinnon teemapakettiin Satama- ja terminaaliyhteyksien parantaminen, joiden toteuttamisesta on tehty päätös. Tehtaille ja satamaan johdettavalle maantielle 922 on laadittu (2002) toimivuustarkastelu ja toimenpideselvitys välille valtatie 29 - tehtaat. Maantien 922 toimenpideselvitys välille Selleenkatu – Kerankatu on valmistunut 17.2.2005. Toimenpideselvityksessä on esitetty nykyisen maantien 922 lisäksi uusi, vaihtoehtoinen kulkureitti satamaan ja tehtaalle. Maantien 922 parantamisen tiesuunnittelu on alkanut ja tiesuunnitelman on tarkoitus olla toteuttamiskelpoinen vuonna 2006.

Tiepiiri toteaa, että YVA-selostuksessa on arvioitu liikenteen lisääntymisen aiheuttamaa melun lisääntymistä. Selostuksessa ei ole kuitenkaan otettu huomioon liikenteen jakaantumista eri reiteille uuden tieyhteyden valmistuttua. Uudella tieyhteydellä on merkitystä myös liikenteen päästöjen jakaantumiseen. Kaiken kaikkiaan liikennemelu ja liikenteen päästöt jäävät uusien yhteyksien valmistuttua nykyisellä maantiellä 922 YVA-selostuksessa arvioitua pienemmiksi.

|||||

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Liikennemelun melualueen laajenemisen lisäksi melun vaikutuksia olisi hyvä arvioida myös liikenteen melulle altistuvien ihmisten määrinä ja melualueen leveydet olisi havainnollista esittää karttatarkasteluna.

Museovirastolla ei ole huomauttamista arviointiselostukseen. Museovirasto toteaa esittäneensä arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että hanke ei koske tai sivua läheisesti muinaismuistolain (295/63) tarkoittamia ja rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Hankkeella ei myöskään ole ainakaan välittömiä vaikutuksia Röyttän entisen merivartioaseman ja sen lähiympäristön kulttuurihistoriallisesti merkittävään rakennuskantaan. Lisäksi Museovirasto toteaa, että on todennäköistä, että merialueella mahdollisesti olleet hylyt tai muut merenalaiset muinaisjäännökset ovat tuhoutuneet jo aikaisempien pengerrys- ja ruoppaustöiden yhteydessä.

Naturvårdsverketin lausunto sisältää yhteenvedon sille toimitetuista ruotsalaisten viranomaisten sekä yhden yhteisön lausunnoista. Lausunnon ovat toimittaneet: Fiskeriverkets utredningskontor i Luleå (Kalastuslaitoksen Luulajassa oleva selvityskonttori), Räddningsverket (Pelastuslaitos) Norrbottenin lääninhallitus, Haaparannan kaupunki sekä Haaparannan luonnonsuojeluyhdistys (Haparanda naturskyddsföreningen). Kopiot näistä lausunnoista on toimitettu Naturvårdsverketin lausunnon liitteenä.

Naturvårdsverketin lausunnon yhteevedossa todetaan, että ympäristövaikutusten arviointi vastaa useimpiin niistä kysymyksistä, joita ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta heinäkuun 21. päivänä 2004 annetussa lausunnossa esitettiin. Koordinointi Suomen Merenkululaitoksen ”Tornion 9 m väylä” –hankkeen kanssa on kuitenkin monelta kohdin epäselvä. Molempien asioiden jatkokäsittelyn edellytyksenä on että kaikki vaikutukset on selvitetty ja että sekä rakentamisen että käytön tarkkailu esitetään ja että selkeä vastuunjako osoitetaan. Epäselviä kysymyksiä ovat satama-allas, kunnostusruoppauksen tarve sekä seuraukset tulevasta satamatoiminnasta.

Naturvårdsverketin saamat lausunnot sisältävät muun ohella joukon ehdotuksia toiminnalle asetettaviksi ehdoiksi sekä sille, miten vaikutusten tarkkailusuunnitelma olisi laadittava. Ruotsi haluaa osallistua näiden kysymysten käsittelyyn toimintaa harkittaessa. Ennen kaikkea on kyse Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission harkinnasta ja ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu harkinnasta Pohjois-Suomen ympäristölupavirastossa.

Naturvårdsverketin lausuntokoosteen yhteenvedossa on esitetty mm. seuraavaa.

Fiskeriverkets utredningskontor i Luleå (Kalastuslaitos, Luulaja) on todennut lausunnossaan, että:

- toiminnanharjoittaja on hyväksyttävästi selvittänyt sedimentin epäpuhtauksia ja pitoisuuksia alueella. Kromipitoisuudet ovat Naturvårdsverketin arviointiperusteiden (SNV:n raportti 4913) mukaan pitoisuuksien laskusuunnasta huolimatta vielä korkeat päästökohtien läheisyydessä, muissakin kohdin kohtuullisen korkealla tasolla. Tätä taustaa vasten voi eniten saastuneilla alueilla (päästökohdissa) olla tarpeen suojata ruoppauksia geotekstiilikankaiden avulla ja tällä tavoin estää leviäminen mahdollisimman hyvin. Fiskeriverket on muutoin sitä mieltä, että sedimentin epäpuhtausaste muissa koepaikoissa on niin alhainen, ettei hakijan esittämien vahingon ehkäisemiseen tarkoitettujen toimenpiteiden lisäksi tarvita muita toimenpiteitä.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

- Fiskeriverket hyväksyy hakijan käsityksen siitä, että "uusia" metalliepäpuhtauksia ei ole tarpeen seuloa jätevesistä, edellyttäen, että voidaan esittää takeet siitä, ettei em. kuormitusta todellakaan voi esiintyä. Toiminnanharjoittajan vastauksen mukaan seulonta ei ole tarpeen, koska "uusia" metalliepäpuhtauksia ei laitoksen raaka-aineissa tai sen käyttämissä kemikaaleissa ole, lukuun ottamatta pieniä määriä epäpuhtauksia.
- Hakija ei ole ottanut kantaa Fiskeriverketin kannanottoon siitä, että lupaehtoja tulee laajentaa kattamaan pitoisuusehtojen lisäksi myös kokonaispäästöt kuukaudessa ja vuodessa. Päästöjen säateleminen myös kokonaismäärien mukaan on tärkeää, koska päästöjen se antaa kattavan kuvan epäpuhtaustilanteesta, eikä ole riippuvainen laimennusseikoista.
- Fiskeriverketin mukaan jonkinlainen kalakannan ja pohjafaunan biologinen tutkimus on tehtävä selvittämään anotusta toiminnasta mahdollisesti johtuvia pitkäaikaisia vaikutuksia. Nämä tutkimukset on ennen kaikkea toteutettava ruoppaustyön yhteydessä mutta myös osana toiminnan muuta tarkkailuohjelmaa.

Räddningsverket (Pelastuslaitos) kirjoittaa, ettei ympäristövaikutusten arviointiselostuksen yhteenvedosta ilmene kuuluuko Tornion laitosten toiminta Seveso-direktiivin (96/82/EG) piiriin, mutta otsikon ”Vaikutukset onnettomuustapauksissa” alla yhteenvedon sivulla 7 olevaa sanamuotoa voidaan tulkita sillä tavalla.

Koska YVA-asiakirjan tarkoituksena on mahdollistaa koottu arviointi ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvista vaikutuksista on Räddningsverket sitä mieltä, että yhtiön on ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa kerrottava mitä kemiallisia tuotteita käsitellään (joka tapauksessa niistä, jotka luokittelevat toimintaa Seveso-laitokseksi). Lisäksi yhtiön tulee lyhyesti kertoa toimintaan liittyvien erilaisten ajateltavissa olevien onnettomuusskenaarioiden vaikutuksista (Ruotsiin).

Norrbottenin lääninhallitus toteaa, että ympäristövaikutusten arviointiselostukseen on lisätty enemmän osioita kuin ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on otettu esiin. Lisätyt kohdat ovat Röyttän sataman syventäminen ruoppaamalla, ruoppausmassojen läjitys sekä kahden uuden laiturin rakentaminen nykyiseen satamaan. Lääninhallituksen saamista asiakirjoista saa käsityksen, ettei YVA-selostus kata kaikkia YVA-ohjelmassa esitettyjä kohtia.

Lisäksi lääninhallitus toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa nyt käsiteltäviltä osin ei haittojen ennaltaehkäisemistä ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten minimointia ole selvitetty riittävästi.
- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa todetaan, ettei lähellä olevilla Ruotsin-puoleisilla Natura 2000-alueilla ole odotettavissa haitallisia vaikutuksia. Kuitenkin todetaan sameutumisen voivan levitä peräti 5 km etäisyydelle. Natura 2000-alueet Torne-Furö ja Kraaseli ovat noin 3-4 km etäisyydellä toiminta-alueesta, eikä siksi ole poissuljettavissa, että vaikutusta voi olla myös näillä alueilla. Lääninhallituksen mielestä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on selvemmin kerrottava vaikutuksista Natura 2000-alueille ja mahdollisista haitallisista vaikutuksista alueella osoitetuille lajeille.
- Asiakirjoissa ei lääninhallituksen käsityksen mukaan ole selvitetty, miten kerrannaisvaikutusta käsitellään, mikäli Suomen Merenkululaitoksen suunnittelema väylänruoppaus Tornioon toteutetaan samanaikaisesti tämän toiminnan kanssa. Lää-

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

ninhallitus pitää tätä puutteena. Miten esimerkiksi tässä hankkeessa voidaan toteuttaa toimenpiteitä, jos toisen hankkeen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia jo on olemassa? Lääninhallitus haluaa, että tätä moniosaista tilannetta selvitetään ja kerrotaan miten tilannetta konkreettisesti tullaan käsittelemään.

Muilta osin lääninhallitus arvioi yhtiön selvityksen tyydyttävän.

Haaparannan kaupungin mukaan heille ruotsiksi toimitetusta aineistosta puuttuvat:

- selvitys VOC-yhdisteiden, dioksiinien ja furaanien päästöistä ilmaan sekä
- selvitys kiintoainepäästöistä mereen.

Haaparannan luonnonsuojeluyhdistyksellä (SNF:llä) on Outokummun ympäristöpäällikön ja yrityslääkärin kanssa 16. toukokuuta pitämänsä kokouksen jälkeen muutama lisäkysymys ympäristövaikutusten arviointiselostukseen liittyen:

- Mistä dioksiinipäästöt tulevat? Ovatko ne jotenkin ennakolta ehkäistävissä?
- Miten prosesseissa käytettävien öljyjen ja rasvojen seuranta toteutetaan?

Luonnonsuojeluyhdistyksen yhteenveto Outokummun kanssa pidetystä kokouksesta on toimitettu Naturvårdsverketin lausunnon liitteenä.

Naturvårdsverketillä on kysymyksiä, jotka liittyvät mm. Outokummun suunnittelemien satama-altaaseen liittyvien töiden ja Suomen Merenkululaitoksen suunnittelemien Tornion 9-metrin väylä-hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa mainittujen töiden koordinoimiseen:

- Väylänruoppauksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa viitataan, mitä al-
taan rakentamisen vaikutuksiin tulee, monelta osin Outokummun selvitykseen. Outo-
kummun ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ruotsiksi käännettyt osat eivät
sitä vastoin sisällä mitään kuvauksia, selvitettyjä vaikutuksia tai ehdotuksia sedimen-
tointialtaan rakentamisvaiheen kontrollista. Sitä vastoin kerrotaan sedimentointialtaan
kahdesta vaihtoehtoisesta sijoituspaikasta (HA1 ja HA2; suomenkielisessä aineistossa
SA1 ja SA2), joista ainoastaan yhdestä, HA1:sta, kerrottiin Merenkulkulaitoksen väy-
länruoppauksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa. Molempien hankkeiden
käsittelyn edellytyksenä täytyy olla, että sedimentointialtaan ja kaikkien vaikutusten
ja sekä rakentamisen että käytön kontrolli on selvitetty ja selkeä vastuunjako on selvi-
tetty.
- Vaihtoehto HA2 on IBA alueella (Important Bird Areas). Vaikka tämä sijaitseekin
Suomen puolella, voi tärkeiden lintuhabitaattien häirintää tapahtua myös Ruotsinpuo-
leisilla lintulajeja suojelevilla alueilla. HA2 vaihtoehto on poissuljettava.
- Naturvårdsverket viittaa muutoin, mitä vaikutusten selvittämiskaavaan ja imu-
ruoppausaltaan läjityksen kontrollointiin tulee, lausuntoonsa ”Lausunto Espoon kon-
vention mukaisesta ilmoituksesta, joka koskee Tornion 9 m väylä -hankkeeseen liit-
tyvää ympäristövaikutusten arviointiselostusta” (YM3/5521/2004). Lausunto on toi-
mitettu Naturvårdsverketin lausunnon liitteenä.
- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ei ilmene, onko 32 ha kokoisessa sa-
tama-altaassa tarvetta suorittaa kunnostusruoppauksia. Mikäli toistuviin kunnos-
tusruoppauksiin on tarvetta, täytyy siinä tapauksessa olla suunnitelma siitä miten
ruoppausmassoja tulevaisuudessa on mahdollista käsitellä.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa todetaan, ettei Ruotsin puolella sijaitseviin, läheisiin Natura 2000-alueisiin kohdistu periaatteessa mitään negatiivisia vaikutuksia. Kuitenkin todetaan myös, että sameutumiset voivat levitä laajallekin alueelle. Siksi ei ole poissuljettavissa että vaikutusta olisi Torne-Furö Natura-2000 alueella (SE0820310). Sen tähden on laadittava yhteinen ja samansisältöinen tarkkailuohjelma sekä väylän että satama-altaan ruoppauksille, sisältäen mm. epäsuotuisille tuulija virtaamisolosuhteille raja-arvot, jolloin ruoppaustoiminta on keskeytettävä. Yksityiskohtaisempien tietojen saamiseksi viitataan lausuntoon ”Lausunto Espoon konvention mukaisesta ilmoituksesta, joka koskee Tornion 9 m väylä -hankkeeseen liittyvää ympäristövaikutusten arviointiselostusta” (YM3/5521/2004).
- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen yhteenvedon sivun 7 mukaan ”merikuljetusten laajuus lisääntyy enemmän kuin mitä tuotannonlisäys edellyttää ja Röytän satamassa käy vuonna 2010 arvion mukaan kaksi kertaa enemmän aluksia” Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitetään, että tarve syventää satamallasta ja laajentaa satamaa on edellytys Tornion tehtaiden toiminnan ja tuotannon laajentamiseen (tuotannon lisääminen, jätehuolto, kivimateriaalituotteiden tuotanto jne.). Mikäli toimenpiteiden tarkoitus myös on edistää muuta merikuljetusta, on selvästi kerrottavat, mitä nämä ovat ja mitkä tällaisen kehityksen ennusteet ovat. Mikäli satamatoiminta muuttuu oleellisesti, on mahdollista, että myös muita vaikutuksia on analysoitava ja selostettava ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiselostuksesta saa hyvän kokonaiskäsityksen sekä tehtaiden nykyisestä toiminnasta että suunnitteilla olevista toimintojen laajennushankkeista.

Arviointiselostuksessa on esitetty hankkeen nimi sekä sijainti ja siitä on helposti löydettävissä hankkeesta vastaava, pääkonsultti ja yhteysviranomainen yhteystietoineen. Arviointiselostuksessa ja sen erilliselvityksissä on myös riittävästi esitetty arviointiin ja erilliselvitysten laadintaan osallistuneet konsulttiyritykset, asiantuntijat sekä muut tahot.

Hankkeiden tarkoitus on esitetty ja sitä on perusteltu riittävästi. Joiltakin osin, lähinnä lämmityskapasiteetin lisätarpeen osalta, olisi kapasiteetin lisätarve tullut perustella vielä yksityiskohtaisemmin.

Hankkeiden aikataulu on esitetty hyvin yleispiirteisesti. Eri osahankkeiden suunnittelutilanne olisi ollut syytä tuoda esiin toteuttamisajankohta-arvion lisäksi. Selkein puute kuitenkin on, ettei imuruoppausaltaan rakentamisen ja sataman syventämisruoppausten toteuttamisen aikataulua esitellä tarkemmin, vaikka hankkeiden toteuttamispäätökset on tehty ja toteutusaikataulujen on voitu olettaa olevan hankkeesta vastaavan tiedossa. Tämän osahankkeen toteutusaikataulun riittävän yksityiskohtainen esittäminen olisi ollut nimenomaan ympäristövaikutusten arviointisysteissä oleellista, sillä töiden ajoittamisella on oleellinen merkitys ympäristöhaittojen vähentämisessä sekä yksittäishankkeena että Tornion väylän syventämishankkeeseen ja kummankin hankkeen yhteisvaikutuksiin liittyen.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Ympäristövaikutusten arvioinnin kohteena olevat osahankkeet on esitelty selkeästi ja kattavasti. Sataman syventäminen ja siinä muodostuvien ruoppausmassojen läjittäminen on lisätty osahankkeeseen 'satamatoimintojen laajentaminen', kuten Lapin ympäristökeskus on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa edellyttänyt.

Ferrokromitehtaan laajennuksesta (kolmannen uunin rakentaminen) on esitetty yhteenve-to osana hankekuvausta, kuten ympäristökeskuksen arviointiohjelmalausunnossa on esi-tetty. Kuitenkin kuten arviointiohjelmassa myös arviointiselostuksessa jää eräissä kohdin (kappale 5.1.3) edelleen hieman epäselväksi ferrokromitehtaan laajennuksen käsittely, vaikka itse arvioinnin osalta ferrokromitehtaan laajennusten osuus ym. seikat tulevatkin hyvin esiin. Ferrokromitehtaan laajennusta ei tässä menettelyssä ole käsitelty omana eril-lisenä osahankkeenaan, mutta laajennus on ollut mukana arvioitaessa Tornion tehtaiden kaikkien toimintojen ennakoitavissa olevien muutosten kokonaisvaikutuksia ympäris-töön. Tämä käsittelytapa on ympäristökeskuksen kannan mukainen. Ferrokromitehtaan laajennus on käsitelty aiemmassa (1996) Tornion tehtaiden laajennusta koskevassa YVA-menettelyssä.

Ympäristökeskuksen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa on kiinnitetty huomiota lämmityskapasiteetin tarpeen merkittävään kasvuun nykytilanteeseen verrattuna. Lausunnossa on todettu, että arviointiselostuksessa tulisi esittää, miten energiantarve jakautuu ei osahankkeiden kesken. Kaukolämmön ja prosessihöyryn lisätarpeen jakautuminen on yleispiirteisesti mainittu kappaleessa 5.3.3, mutta lämmön- ja höyryntarpeen merkittävää kasvua ei ole perusteltu. Lisäksi tehtaiden kapasiteetin nostamista kuvaavassa kappaleessa 5.3.2.2 on polttoaineiden kulutus kuvattu vaikeaselkoisesti. Ilman yksityiskohtaisempaa esitystä siitä, mikä on polttoaineiden kulutus osastoittain vertailuvuonna (2003) ja laajennusten jälkeen, on vaikea hahmottaa, mitä tarkoitetaan, kun polttoaineiden kulutuksen arvioidaan enimmillään lisääntyvän tuotannon suhteessa ja seuraavaksi todetaan polttoaineen kulutuksen terästehtaalla kolminkertaistuvan vuoteen 2003 verrattuna? Koska lämpökeskus/voimalaitos on arviointiselostuksen taulukkojen 5-24 ja 5-25 mukaan jatkossa yksi tehtaiden merkittävimmistä päästölähteistä (rikkidioksidin osalta jopa 60...70 %) olisi energiantarpeen kasvu tullut esittää ja perustella hyvin. Tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota ympäristölupahakemuksessa.

Lämmityskapasiteetin lisärakentamisen ympäristökuormitusta kuvaavassa kappaleen 5.3.3.3 taulukoissa ei ole otettu huomioon puupolttoaineen vaikutusta voimalaitosvaihtoehdon SO₂-päästöihin, vaan sen on esitetty olevan kummallakin polttoaineseosvaihtoehdolla sama.

Useilla suunnitelluilla osahankkeilla on huomattavia vaikutuksia tehtaiden jätehuoltokysymyksiin, joita olisi joiltain osin voinut tarkastella vielä hieman yksityiskohtaisemmin. Esimerkiksi jätteiden käsittelyä nollavaihtoehdossa verrattuna kaikkien hankkeiden toteuttamisen jälkeen muodostuvien jätteiden käsittelyyn olisi ollut havainnollista kuvata esim. loppusijoitusalueita kuvaavilla kartoilla, joihin olisi esitetty eri jätejakeiden sijoittaminen eri läjitysalueille ja niiden määrät hankkeiden toteutuessa ja nollavaihtoehdolla. Myös tarkastelu, poistaako eri hankekokonaisuuksien toteutuminen kaatopaikkojen (loppusijoitusalueiden) rakentamisen vai pienentääkö se vain alueiden kokoa olisi ollut hyvä tuoda esiin. Arviointiselostuksessa olisi myös ollut syytä ottaa kantaa siihen, mikä merkitys on sillä, että vuonna 2001 laaditussa prosessijätteitä käsittelevässä YVA-selostuksessa on jätteiden kokonaismääräksi esitetty 800 500 märkä-t/a ja nyt on esitetty

|||||

LAP-2004-R-2-53

Kaatoapaikkavesien aiheuttamaa kuormitusta ja käsittelyä olisi tullut tarkastella arviointiselostuksessa enemmän ja täsmällisemmin sekä nykytilanteen osalta että hankekuvausten osalta. Kohdassa 'Vesien käsittely läjitysalueella' on esitetty lainauksia vuonna 2001 laaditusta ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa. Esityksestä ei yksiselitteisesti käy ilmi, minkä läjitysalueen vesien käsittelystä on kyse.

Luvussa 6.2 ei ole mainittu nollavaihtoehdossa tarvittavan tehdasalueen ulkopuolelle rakennettavan sekakuonan loppusijoitusalueen tarvitsemaa ympäristölupaa. Lisäksi tulee huomata, että luvan myöntänyt viranomainen voi päättää, että lupa raukeaa, jos toiminta on ollut keskeytyneenä yhtäjaksoisesti viisi vuotta tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, ettei toimintaa aloiteta tai toiminta on keskeytetty pysyvästi. Sama tilanne tulee tarkasteltavaksi jos toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa. Kyseiset tilanteet voivat tulla kyseeseen jos esimerkiksi uusien kiiviainestuotteiden valmistaminen terässulaton sekakuonasta etenee suunnitelmien mukaan ja sen johdosta loppusijoitusalueiden (Prännäri) rakentaminen käy tarpeettomaksi.

Täsmennyksenä kappaleeseen 6.2.2, ympäristökeskus toteaa, että maisematyölupa tarvitaan asemakaava-alueella tiettyihin maisemaan muuttaviin toimenpiteisiin, mikäli kyseessä ei ole kaavan toteuttamiseksi suoritettava toimenpide. Maisematyölupaa ei tarvita asemakaava-alueiden ulkopuolella ellei yleiskaavassa ole tästä erityisesti määrätty. Maisematyölupa on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen lupa.

Muilta osin hankekuvaukseen liittyvät asiat on arviointiselostuksessa käsitelty ympäristökeskuksen arviointiohjelmalausunnossa esittämät seikat huomioon ottaen.

Vaihtoehtojen käsittely

Varsinaisia vertailtavia vaihtoehtoja on eri osahankkeille esitetty vähän, mutta tätä voidaan pitää perusteltuna. Vaihtoehdot on muodostettu sellaisille osahankkeille, joille vaihtoehtojen esittäminen on ollut tarkoituksenmukaista. Vaihtoehdot on rajattu ja kuvattu selkeästi ja perusteluja niiden muodostamiselle on lisätty arviointiselostukseen. Myös arviointimenettelystä jo alussa pois jätettyjä vaihtoehtoja on esitetty ja pois jättämistä on perusteltu riittävästi.

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Metallipölyn kierrätyslaitoksen vaihtoehdon PK1 kapasiteettia on muutettu arviointiohjelmassa esitettyyn verrattuna selvästi (80 000 → 97 000 t) ilman erillistä mainintaa ja perusteluja. Kappaleen 5.1.1 lopuksi on ainoastaan yleisesti todettu, että eräät tiedot ovat voineet arviointimenettelyn aikana tarkentua ja muuttua jonkin verran arviointiohjelmassa esitetystä. Nämä muutokset ja poikkeavuudet arviointiohjelmasta olisi tullut yksilöidä ja merkittävimmät niistä myös perustella, kuten esimerkiksi edellä mainittu kapasiteetti-muutos. Imuruoppausmassojen laskeutusaltaan vaihtoehdon SA3 poisjättäminen on perusteltu, kuten lämpövoimalan polttoainesuhteita koskeva muutos.

Nollavaihtoehto on muodostettu ja kuvattu selkeästi ja nollavaihtoehdon käsittelyssä on otettu huomioon ympäristökeskuksen arviointiohjelmalausunnossa esittämät kannanotot. Nollavaihtoehdon kuvauksessa on myös perustellusti tuotu esiin ne osahankkeet, joille ei ole nollavaihtoehtoa.

Vaihtoehtojen vaikutuksia on muilta osin selvitetty tasapuolisesti, mutta ei imuruoppausmassojen laskeutusaltaan sijoitusvaihtoehtojen (SA1 ja SA2) osalta. Arviointiselostuksessa on todettu, että sijoitusvaihtoehto SA1 on päävaihtoehto, mutta sitä, mitä päävaihtoehdoksi osoittaminen on tarkoittanut vaihtoehtojen ympäristövaikutusten arvioinnin osalta ei ole esitetty. Tämä olisi ollut tarpeen vaihtoehtojen selvästi eritasoisen käsittelyn perustelemiseksi. Tältä osin ympäristökeskuksen arviointiohjelmalausunto on otettu puutteellisesti huomioon, sillä tämä sama asia oli nostettu esiin myös siinä.

Vaikutusten selvittäminen

Arviointiselostuksessa on esitetty selvitys ympäristön nykytilasta vaikutustarkastelujen perustaksi. Ympäristön nykytilan kuvaus tiivistää hyvin ja selkeästi alueelta käytettävissä olevan laajan aineiston. Nykytilan kuvauksen perusteella on myös tunnistettu ne ympäristötekijät, jotka alueella ovat herkkiä kuormitusmuutosten suhteen, tosin näiden ympäristötekijöiden luetteloimisen lisäksi lyhyt perusteluyhteenveto olisi lisännyt kappaleen 9.8 informatiivisuutta.

Tarkastelualueet on pääosin esitetty, mutta ei täysin johdonmukaisesti kaikille tarkasteluille tekijöille. Tarkastelualueiden rajauksia ei kaikilta osin ole perusteltu riittävästi.

Hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi on kohdennettu pääasiassa hyvin erillisselvitysten keskittyessä keskeisimpiin vaikutuksiin. Käytetyt arviointimenetelmät ja asiantuntemus on kuvattu riittävästi ja selvitykset on laadittu luotettavasti ja raportoitu hyvin. Selvitysten laadinnassa on monilta osin hyödynnetty hyvin myös viimeaikaisin tieto sekä käytetty uusiakin arviointityökaluja, kuten Perämeri Life -projektin yhteydessä tuotettua Perämerimallia.

Joidenkin merkittäväksikin arvioitujen tekijöiden osalta arviointi ei kuitenkaan ole täysin kattavaa, mistä tarkemmin seuraavassa.

Saadun asukas- ja yleisöpalautteen perusteella lähiympäristölle merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheutuu tehtailla kohdistuvasta liikenteestä ja liikenteen sekä tehtaiden aiheuttamasta melusta. Arviointimenettelyn aikana on myös tullut esiin muutos kromirikasteen kuljetuksissa tehtaalle (rikasteen kuljetus siirtyy rautatieltä maantielle). Tämä on mainintana tuotu esiin arviointiselostuksessaakin, mutta tätä merkittävää muutosta ei ole

|||||

LAP-2004-R-2-53

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Jätevesien ja ruoppausten sekä muiden vesistöarakentamistöiden vaikutukset on arvioin-
tiselostuksessa esitetty hyvin ja kattavasti, mutta arviointiohjelmalausunnossa edellytety-
jä yhteisvaikutuksia Merenkulkulaitoksen Tornion väylän syventämishankkeen kanssa ei
ole esitetty, miltä osin arviointiselostus on puutteellinen.

Nollavaihtoehdossa on kuvattu uuden tehdasalueen ulkopuolelle rakennettavan sekakuonan läjitysalueen ympäristövaikutuksia sekä Hietainpään läjitysalueen vaikutuksia. Lisäksi olisi tullut tarkastella myös Karjapankin, Liuhanlahden ja Selleen alueilta aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Liuhanlahden ja Selleen loppusijoitusalueiden ottaminen tarkasteluun mukaan on perusteltua siksi, että alueiden ympäristökuormitus ei lakkaa vaikka alue suljettaisiinkin.

Kokonaisuutena hankkeiden ja nollavaihtoehdon vaikutukset on arviointiselostuksessa esitetty hyvin ja monipuolisesti. Myös onnettomuusriskejä on käsitelty kattavasti ja hankkeiden elinkaari on otettu huomioon esittämällä myös rakentamisvaiheen vaikutukset. Hankkeiden jälkeistä aikaa ei ole ollut tarkoituksenmukaista käsitellä muiden kuin imuruoppausmassojen läjitysaltaan osalta.

Vaikutusten merkittävyyden arviointi

Arviointiselostuksen luvun 10 otsikossa on hieman harhaanjohtavasti esitetty luvun käsittelevän vaikutusten merkittävyyttä, mutta siinä keskitytään vaikutusten kuvaamiseen tuomatta niiden merkittävyyteen liittyviä seikkoja erityisemmin esiin. Sen sijaan vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu erikseen kappaleessa 12.1.

Ympäristövaikutusten merkittävyyden arviointi on toteutettu havainnollisena taulukkoesityksenä ja se antaa hyvän yleiskuvan osahankkeiden ja nollavaihtoehtoon vaikutuksista. Sen sijaan vaikutusten merkittävyyden keskinäisessä suhteuttamisessa ei ole täysin onnistuttu. Se, mitkä seikat lopulta ovat kaikkein merkittävimpiä ja varsinkin miksi jää vaikeasti hahmotettavaksi. Tiiviistä taulukkoesityksestä huolimatta vaikutusten merkittävyydestä olisikin ollut hyvä esittää yhteenveto, jossa tuotaisiin selkeästi perusteltuna esiin merkittävimmät positiiviset ja negatiiviset vaikutukset sekä erikseen vähemmän merkittävät, ainakin sellaisten vaikutusten osalta, joiden merkittävyyden arviointiin liittyy epävarmuutta. Nämä epävarmuustekijät olisi ollut hyvä esittää yhteenvedossa.

Vaikutuksen merkittäväksi tai vähemmän merkittäväksi arvioiminen on usein myös osittain näkökulmasta riippuvainen asia ja näin ollen perusteet sille, että jokin toinen tekijä on merkittävämpi kuin toinen olisi tullut esittää ainakin siinä määrin, että lukijat voivat punnita omia näkemyksiään suhteessa arviointiselostuksen laatijoiden näkemyksiin. Esimerkiksi kohdassa vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan herää mm. kysymys, onko merkittävyyden arviointi yhdenmukainen tehdyn asukaskyselyn tulosten ja arviointimenettelyn osallistumisessa esiin tulleiden seikkojen kanssa eli millä perustein merkittävyyden arvioinnissa on tultu esitettyyn tulokseen?

Oikeusvaikutuksettomaan yleiskaavaan nojaaminen melun vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa ei ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan ole tarkoituksenmukainen kriteeri.

|||||

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuus

Vaihtoehtojen vertailu on tehty käyttäen erittelevää vertailua taulukkomuodossa, mikä soveltuu hyvin ympäristövaikutusten arvioinnin yhteyteen tuottamaan vaikutuskohtaista tietoa eri sidosryhmien käyttöön eri vaihtoehtojen tarkastelua varten. Arviointiselostuksessa on myös todettu, mitä menetelmää on käytetty, mutta sitä, mitä menetelmällä tarkoitetaan ei ole kuvattu.

Itse vertailu on toteutettu tarkoituksenmukaisesti ja selkeästi. Lämmityskapasiteetin lisärakentamisen osalta taulukkoesitystä on täydennetty vaihtoehtojen erot esiin tuovalla yhteenvedolla.

Vaihtoehtojen vertailun yhteydessä on myös otettu kantaa niiden toteuttamiskelpoisuuteen ympäristövaikutusten kannalta, mutta nämä kannanotot on jätetty kokonaan perustelematta, mistä seuraa, ettei esitetyt toteamukset käytännössä palvele lukijaa lainkaan.

Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen

Arviointiselostuksessa on esitelty sekä nykyisin käytössä olevat päästöjen vähentämistekniikat että osahankkeiden päästöjen vähentämistekniikat siten, että niistä saa hyvän yleiskäsityksen. Arviointiselostuksessa on myös lyhyesti käsitelty hankkeiden ja niissä käytettävien teknisten ratkaisujen suhdetta parhaisiin käyttökelpoisiin tekniikoihin EU:n BAT referenssiasiakirjojen (BREF) avulla.

Tehtaiden nykytilanteen kuvauksen ja hankekuvausten lisäksi arviointiselostuksessa on myös erillinen haittojen ehkäisyä ja lieventämistä koskeva kappale.

Päästöjen ja muiden haittojen vähentämistekniikoiden esittely jää arviointiselostuksessa yleiskuvaustasolle. Tältä osin arviointiselostus ei palvele esimerkiksi tulevia ympäristölupahakemuksia, vaan niissä ympäristötekniset ratkaisut on esitettävä huomattavasti yksityiskohtaisemmin. Silti nykytilanteen ja hankekuvausten osalta valittu esitystaso on ympäristökeskuksenkin näkemyksen mukaan riittävä ja välttämätönkin aineiston laajuus huomioon ottaen. Sen sijaan haittojen ehkäisyä ja lieventämistä käsittelevässä erillisessä osuudessa olisi ympäristöhaittojen vähentämiseen tullut paneutua syvällisemmin tuomalla esiin myös vaihtoehtoisia vähentämiskeinoja ja niiden vaikutuksia päästötasoihin ja muuhun kuormitukseen. Nyt arviointiselostuksessa on lähdetty siitä, että päästöt kasvavat kutakuinkin tuotannon suhteessa ja että käytettävät ratkaisut haittojen vähentämiseksi ovat samat kuin tähänkin asti. Tämä edustaa ns. enimmäiskuormitustilannetta ja on perusteltua, että ympäristövaikutukset on arvioitu tältä pohjalta. Koska enimmäiskuormitustilanne ei kuitenkaan ole arviointiselostuksen mukaan todennäköisin, vaan päästökuormituksen uskotaan toteutuvan alhaisempana, olisi tästä syystä haitallisten vaikutusten ehkäisemistä tullut tarkastella vaihtoehtoisten ratkaisujen pohjalta enemmän ja tuoda vähintään suuntaa-antavasti esiin myös sitä, mille tasolle ympäristökuormituksessa voidaan todennäköisesti päästä.

Melun haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen olisi tullut kiinnittää selvästi enemmän huomiota läpi arviointiselostuksen. Lisäksi liikenteen haittojen vähentämistä olisi tullut tarkastella niiden keinojen osalta, mihin tehtaat voivat omilla valinnoillaan ja ratkaisuiltaan vaikuttaa.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Satamatoimintojen laajentamistöiden haitallisten vaikutusten vähentämistä ei ole kuvattu riittävällä tasolla. Esimerkiksi ruoppausten samentumishaittojen vähentämistoimenpiteenä mainitaan useissa kohdin, että töiden ajoituksella ja suojaustoimenpiteillä pystytään estämään merkittävä samentuminen, mutta missään ei ole esitetty, mitä nämä suojaustoimenpiteet ja ajoituskeinot konkreettisesti ovat?

Seuranta

Arviointiselostuksessa on kuvattu tehtaiden nykyinen seuranta pääpiirteissään ja arviointiselostuksen tarkoitusta varten riittävällä tasolla. Sen sijaan seurannan muutostarpeiden tarkastelu tilanteessa, jossa hankkeet toteutuvat jää vaatimattomalle tasolle tuoden lähinnä esiin sen, että uudet päästökohteet lisätään nykyisen tarkkailun piiriin. Satamatoimintojen laajentamisen vaikutusten seurantaa ei ole esitetty lainkaan, vaikka se ainoana päätettynä osahankkeena toteutuu ja lähitulevaisuudessa, joten seurantaohjelma olisi muistakin syistä tullut jo pitkälti suunnitella.

Seurantaohjelman muutostarpeissa olisi tullut tarkastella erityisesti tarvetta muuttaa ympäristön tilan seurantaa. Vaikka tehtyt erillisselvitykset osoittavat, että muutokset vesistön tilassa, ilmanlaadussa ja ympäristön melutasoissa ovat pienenhköjä suhteessa päästökuormituksen kasvuun, eivät nämä muutokset ole merkityksettömiä. Lisäksi tehtaiden ilma- ja vesipäästökuormituksen arvioitu 2-3 kertaistuminen on siinä määrin merkittävä, että arvioidut vaikutukset suhteessa toteutuviin vaikutuksiin on riittävällä seurannalla voitava varmentaa.

Metallikuormituksen vaikutusten suhteen on esiintynyt useilla tahoilla epävarmuutta ja tiedonpuutetta, minkä vaikutuksia tehtaiden seurantaohjelmaan olisi tullut tarkastella esitettyä laajemmin. Tältä osin myös tehtaiden nykyinen seuranta on esitetty siinä määrin yleispiirteisesti, ettei se anna välttämättä oikeaa kuvaa seurannan tasosta.

Ympäristömelun seurannalle olisi ollut hyvä esittää konkreettisempi tarkkailuohjelma, johon tehtaat myös olisivat sitoutuneet, ottaen huomioon melun merkittävyys monien tahojen esiin tuomana paikallisena haittana ja selvitystenkin osoittamana merkittävänä kuormitustekijänä.

Osallistuminen

Arviointiselostuksessa on kuvattu ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely), tiedottaminen ja osallistumisjärjestelyt. YVA-menettelyä on seurannut seurantaryhmä, johon oli kutsuttuna 10 eri tahon edustajat. Seurantaryhmä on kokoontunut YVA-menettelyn aikana kaksi kertaa. Ensin arviointiohjelman luonnosvaiheessa (14.5.2004) ja toisen kerran arviointiselostuksen luonnosvaiheessa (17.12.2004). Hankkeesta on YVA-menettelyn kummassakin vaiheessa järjestetty myös sekä Ruotsin että Suomen kansalaisia palveleva tiedotustilaisuus. Osallistuminen on arviointiselostusvaiheessa ollut sekä jätettyjen kirjallisten kannanottojen että tiedotustilaisuuteen osallistumisen muodossa jonkin verran aktiivisempaa kuin arviointiohjelmavaiheessa.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Edellä mainitun lisäksi hankkeesta vastaava on YVA-menettelyn aikana tiedottanut hankkeesta erikseen ja järjestänyt sekä oma-aloitteisesti että pyynnöstä tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia Suomen ja Ruotsin puolella.

Ympäristökeskus katsoo, että eri sidosryhmillä on ollut riittävät mahdollisuudet osallistua hankkeiden ympäristövaikutusten arviointiin ja pitää varsinaisia osallistumisjärjestelyjä riittävinä. Sen sijaan siihen, kuinka suuri vaikutus osallistumisella on vaikutusten arviointiin ollut ei arviointiselostuksen pohjalta voi ottaa yksiselitteisesti kantaa.

Ympäristökeskuksen arviointiohjelmalausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että osallistumisen vaikutukset tulisi tuoda esiin arviointiselostuksessa. Tätä seikkaa ei kuitenkaan ole kuin sivuttu arviointiselostuksessa mainitsemalla, että seuranryhmän kommentit on otettu huomioon. Arviointiselostuksessa ei esitetä, mihin osallistuminen on erityisesti vaikuttanut. Osallistumisen vaikutuksia olisi ollut hyviä tarkastella mm. seuraavien kysymysten valossa: onko joitakin selvityksiä suunnattu eri tavoin osallistumisen vaikutuksesta, onko osallistuminen vaikuttanut vaikutusten merkittävyyden arviointiin, onko osallistumisella ollut vaikutusta suunniteltuihin haittojen vähentämistoimenpiteisiin tai vaikutusten seurantarapeisiin? Näitä kysymyksiä olisi ollut mahdollista tarkastella arviointimenettelyn eri vaiheiden osallistumisen ja tehdyn asukaskyselynkin perusteella, vaikka kaikkea osallistumista ei olekaan voitu ottaa huomioon, sillä monet kannanotoista on annettu vasta arviointiselostuksen valmistumisen jälkeen.

Rapportointi

Arviointiselostus ja erillisselvitykset on raportoitu laadukkaasti ja helppolukuisesti. Eri-tyisesti arviointiselostusta voi tältä osin pitää hyvin onnistuneena ottaen huomioon hank-keiden moninaisuus ja monimutkaisuus sekä hyvin laaja tausta-aineisto.

Arviointiselostuksesta on laadittu aineiston laajuus huomioon ottaen hyvä yhteenvedo, jossa tosin on paikoin jouduttu kuvausta tiivistämään niin paljon, että toteamuksista on tullut niin yleistasoisia ettei niiden voi sanoa erityisesti kuvaavan enää juuri näitä hankkeita.

Yhteenveto ja arviointiselostuksen riittävyys

Arviointiselostus on laaja ja kattava kokonaisuus ja se on hyvin ja selkeästi jäsennelty. Arviointiselostuksesta saa hyvän kokonaiskäsityksen sekä tehtaiden nykyisestä toiminnasta, suunnitteilla olevista toimintojen laajennushankkeista, ympäristön nykytilasta että hankkeiden arvioiduista ympäristövaikutuksista. Ympäristövaikutusten arviointi on kohdennettu hyvin erillisselvitysten keskittyessä keskeisimpiin vaikutuksiin. Arviointimenetelmät ja arvioinnissa käytetty asiantuntemus on esitetty ja ympäristökeskus katsoo arvioinnin pätevästi ja luotettavasti laadituksi.

Arviointiselostus on havainnollisesti ja ymmärrettävästi laadittu. Aineiston ja hankkeiden muodostaman kokonaisuuden laajuus saattaa heikentää sen käytettävyyttä ja hyödyntämistä, mutta ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan arviointiselostuksen tiivistäminen nykyisestä ei olisi ollut mahdollista heikentämättä selkeästi arviointiselostuksen laatua. Arviointiselostuksen tiivistelmä tarjoaa verrattain onnistuneen yhteenvedon hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Varsinaisia vertailtavia vaihtoehtoja on eri osahankkeille esitetty vähän, mutta tätä voidaan pitää perusteltuna. Vaihtoehdot on muodostettu sellaisille osahankkeille, joille vaihtoehtojen esittäminen on ollut tarkoituksenmukaista. Osahankkeiden vaihtoehtojen vaikutuksia on muilta osin selvitetty tasapuolisesti, mutta ei imuruoppausmassojen laskeutusaltaan sijoitusvaihtoehtojen (SA1 ja SA2) osalta. Tätä voidaan pitää perusteltuna sikäli, että vaihtoehtoa SA2 voitaneen pitää selvästi väistyvänä vaihtoehtona. Tämä olisi kuitenkin tullut selvästi ja perustellusti tuoda esiin arviointiselostuksessa.

Arviointiselostuksen laadinnassa on monilta osin otettu huomioon ympäristökeskuksen arviointiohjelmalausunto ja muut annetut lausunnot, mutta joitakin selkeitä puutteitakin on, joita olisi tullut käsitellä jo arviointiselostuksessa. Näitä on käsitelty edellä.

Seuraavassa on esitetty keskeisimpiä lisätiedon tai jatkoselvitysten tarpeita hankkeiden myöhempien vaiheiden käsittelyä varten:

- Tornion tehtaiden satamatoimintojen laajentamisen ja Merenkulkulaitoksen Tornion väylän syventämisestä koskevien hankkeiden yhteisvaikutukset ja niistä aiheutuvien haittojen konkreettiset lieventämistoimenpiteet.
- Meluvaikutusten kattavampi arviointi mm. melulle altistuvien ihmisten määrän selvittäminen sekä teollisuus- että liikennemelun osalta.
- Jätteiden käsittelyn ympäristövaikutusten yksityiskohtaisemmat selvitykset eri käsitelyvaihtoehtojen ja kaikkien loppusijoitusalueiden osalta. Erityisesti suotovesien laadua, määrää ja käsittelyä tulee selvittää.
- Päästöjen ja muiden haittojen vähentämistekniikoiden ja –ratkaisujen kuvaus on arviointiselostuksessa riittävä selostuksen tarkoitusta varten, mutta ei palvele tulevia ympäristö- ja muita lupahakemuksia, vaan niissä nämä ratkaisut päästökohteineen on esitettävä huomattavasti yksityiskohtaisemmin, kuten myös niiden vertailu BREF asiakirjoihin.
- Enimmäiskuormitustietojen lisäksi tulee selvittää todennäköisimmät kuormitustasot.
- Osahankkeiden toteutuessa päästöjen ja ympäristövaikutusten seurantaan kohdistuu selvät muutospainee, sillä päästökuormituksen lisäys on merkittävä ja niiden vaikutukset ympäristöön on voitava varmentaa luotettavasti. Ilma- ja vesipäästöjen kuormituksen on arvioitu 2-3 kertaistuvan. Lupahakemuksiin tulisi sisältyä riittävän yksityiskohtaiset ja luotettavat seuranta- ja tarkkailuohjelmaesitykset sisältäen huolellisesti perustellut muutostarpeet nykyiseen verrattuna.

Kaiken kaikkiaan ympäristövaikutusten arviointiselostus erillisselvityksineen on hyvä ja kattava kokonaisuus, joka sisältää YVA-asetuksen (268/1999) 11 ja 12 §:issä esitettäväksi edellytetyt asiat. Ympäristökeskus pitää arviointiselostusta riittävänä.

LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin ympäristökeskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausunnonantajille ja muille 'Tiedoksi' kohdassa mainituille tahoille. Lausunnon ruotsinnot toimitetaan tiedoksi ruotsalaisille lausunnonantajille.

.....

14.6.2005

LAP-2004-R-2-53

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta on nähtävänä 20.6.2005 – 12.8.2005 välisenä aikana seuraavissa paikoissa:

- Tornion kaupunki, kaupungintalo, Suensaarenkatu 4, Tornio
- Kemin kaupunki, kaupungintalo, Valtakatu 26, Kemi
- Keminmaan kunta, kunnanvirasto, Kunnantie 3, Keminmaa
- Lapin ympäristökeskus, virastotalo, Hallituskatu 5, Rovaniemi

Lausuntoon arviointiselostuksesta voi tutustua myös Tornion pääkirjastossa (Torikatu 2).

Lisäksi lausunto ja sen käännös ruotsiksi ovat nähtävänä Internetissä osoitteessa:
<http://www.ymparisto.fi> hakupolkuna: Alueelliset ympäristökeskukset > Lappi > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi > Vireillä olevat YVA-hankkeet

Arviointiselostusta ja tätä lausuntoa on käsitelty Lapin ympäristökeskuksen YVA-ryhmässä täydennettynä Tornion tehtaiden valvontavastuullisilla.

Ympäristönsuojelupäällikkö

Tiina Kämäräinen

Ylitarkastaja

Heli Rissanen

LIITTEET

1. Luettelo viranomaisista ja muista tahoista, joille on varattu tilaisuus lausua arviointiohjelmasta
2. Luettelo arviointiselostuksesta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden antajista
3. Suoritemaksun määräytyminen ja sitä koskeva oikaisuvaatimusosoitus (vain hankkeesta vastaavalle)
4. Naturvårdsverketin lausunto liitteineen (Yttrande, 2005-05-31, Dnr 121-3384-04 Rv) (vain hankkeesta vastaavalle)

SUORITEMAKSU 7690 euroa

Koodi: HKP-tili 354021152/M10/3012/53/MT3

JAKELU Outokumpu Stainless Oy suoritemaksua vastaan

TIEDOKSI Ympäristöministeriö/YVA-asiat

.....

LUETTELO VIRANOMAISISTA JA MUISTA TAHOISTA, JOILLE ON VARATTU TILAISUUS LAUSUA ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Tornion kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Pirkkiön kylätoimikunta
Puuluodon kaupunginosayhdistys ry
Perämeren kalastusalue
Suomen ympäristökeskus
Lapin liitto
Lapin lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto
Lapin TE-keskus, Kalatalouspalvelut
Tiehallinto, Lapin tiepiiri
Merenkulkulaitos, Pohjanlahden merenkulkupiiri
Turvatekniikan keskus
Lapin luonnonsuojelupiiri
Metsähallitus, Luonnonsuojelu, Rovaniemi
Museovirasto

.....

LUETTELO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETTUIEN LAUSUNTOJEN JA MIELIPITEIDEN ANTAJISTA

Puuluodon kylätoimikunta

Henkilö A ja Puuluodon kylätoimikunta

Henkilö B

Keminmaan kunnanhallitus

Kemin kaupunginhallitus

Tornion kaupungin ympäristö- ja pelastuslautakunta

Lapin liitto

Suomen ympäristökeskus

Tiehallinto, Lapin tiepiiri

Museovirasto

Naturvårdsverket, sisältäen seuraavien tahojen lausunnot ja mielipiteet

- Fiskeriverket, Utredningskontoret i Luleå (Kalastuslaitos, Luulaja)
- Räddningsverket (Pelastuslaitos)
- Länsstyrelsen i Norrbottens län (Norrbottenin lääninhallitus)
- Haparanda stad (Haaparannan kaupunki)
- Haparanda naturskyddsförening (Haaparannan luonnonsuojeluyhdistys)

|||||

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:n mukaan vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

.....